

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ТЕХНОЛОГИЈА НА ЖЕЛЕЗНИЧКИ ТРАНСПОРТ

III ГОДИНА

СООБРАЌАЈНА СТРУКА
Техничар за транспорт и шпедиција

Скопје, 2007 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ТЕХНОЛОГИЈА НА ЖЕЛЕЗНИЧКИ ТРАНСПОРТ

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: техничар за транспорт и шпедиција

1.2.2. Струка: сообраќајна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет: трета

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно : 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.6. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по наставниот предмет *технологија на железнички транспорт* ученикот стекнува знаења, вештини и се оспособува:

- да ја опишува постапката која претходи на приемот на пратки;
- да ја опишува постапката при прием на пратки за превоз;
- да ја опишува постапката за време на превоз и при издавање на пратки;
- да ги идентификува посебните случаи при превоз на пратки;
- да ја опишува постапката на утврдување на превозни трошоци;
- да стекнува навика за уредно, брзо и точно извршување на работата.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставата по *технологија на железнички транспорт*, неопходно е учениците да поседуваат претходни знаења стекнати по предметите *технологија на железнички транспорт*, *технологија на ракување и складирање на товар*, *логистика* и *праткична настава од II година*.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу темат. целини и меѓу предмети
1. ПОДГОТОВКА ЗА ПРИЕМ НА ПРАТКИ НА ПРЕВОЗ	10	Ученикот: - да ја објаснува постапката при нарачување на коли; - да го опишува изборот на коли и достава на утовар; - да го опишува сместувањето, пакувањето и обележувањето на пратки; - да ја објаснува постапката за прием на пратки кои не можат да се донесат одеднаш; - да го опишува начинот на евиденција на товарните листови.	-Објаснување на постапката која претходи на приемот на пратки од аспект на: порачување на коли (писмено со Кол – 23, телефонски и со телеграма), начин на одредување на серија и потсерија на коли, сместување на пратки во магацин; - укажување на можноста на носење пратки во делови; -презентирање на заведувањето на товарните листови во магацинска книга на отпрема.	Технологија на железнички транспорт (изб.) Практична настава
2. ПРИЕМ НА ПРАТКИ НА ПРЕВОЗ	12	- Да разликува правилно од неправилно пополнет товарен лист; - да дефинира превозен пат; - да ја објаснува постапката при прием на пратки на превоз; - да ја познава постапката при проверување на содржина на пратка; -да ја познава постапката за утврдување на граници на товарење; - да ја опишува постапката за утврдување на масата на пратките; - да идентификува листици на коли; - да ја опишува важноста на пломбирањето на колите.	- Презентирање на пополнет товарен лист (од аспект на корисникот на превозот и од аспект на железницата); - презентирање начини на утврдување на превозен пат; - утврдување на границата на товарење на коли; - утврдување маса на пратки; - презентирање листици на коли.	Технологија на железнички транспорт (изб.) Практична настава

3. ПОСТАПКА ЗА ВРЕМЕ НА ПРЕВОЗ НА ПРАТКИ	10	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја опишува постапката при превоз на пратки; - да ја препознава товарницата К-218; - да ги познава роковите за утовар и предавање на денковни пратки; - да ја објаснува постапката при претовар на пратки; - да го опишува предавањето и приемот на пратки во преодните станици; - да ја објаснува потребата за придружник на пратката; - да идентификува случаи на оставање пратки и коли во станица. 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентирање и пополнување товарница К-218; - објаснување на постапката за време на превоз на пратки; - набројување на работниците кои го надгледуваат превозот на пратки; - укажување на случаи поради кои може да се запре започнатиот превоз. 	Технологија на железнички транспорт (изб.) Практична настава
4. ПОСЕБНИ СЛУЧАИ ПРИ ПРЕВОЗ НА ПРАТКИ	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги идентификува посебните случаи при превоз на пратки; - да ја опишува постапката при посебните случаи на превоз. 	<ul style="list-style-type: none"> - Набројување посебните случаи при превоз на пратки; - објаснување на посебните случаи при превоз на пратки: неиспорачани пратки, уништување, замање на примерок, губење на пратки, претег на пратки, измена на договор за превоз и сл. 	Технологија на железнички транспорт (изб.) Практична настава
5. ПОСТАПКА ПРИ ИЗДАВАЊЕ НА ПРАТКИ	10	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја објаснува подготовката за издавање на пристигнатите пратки; - да ја опишува постапката при издавање на пратки; - да ги разликува задачите на вработените во процесот на издавање на пратки; - да ги идентификува посебните случаи при издавање на пратките. 	<ul style="list-style-type: none"> - Опишување на издавањето на пратки; - објаснување на постапката при заведување на товарните листови во магацинска книга на пристигнување, при известување на примачот за пристигнување на пратката, откупувањето на товарниот лист; - решавање на примери без 	Технологија на железнички транспорт (изб.) Практична настава

			употреба на сложен математички апарат за пресметување на лежарина и колска денгубнина; - презентирање на роковите за истовар на пратки; - опишување на реекспедицијата на пратки.	
6. ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ПРЕВОЗНИ ТРОШОЦИ	22	- Да ги идентификува деловите на тарифа за превоз на стока; - да ги дефинира основните елементи за пресметување на превознина; - да пресметува превознина за редовен, орочен и експресен превоз, додаток на превознина и надоместоци за споредни услуги; - да ги разликува постапките за пополнување на товарен лист.	-Презентирање на тарифата за превоз на стока; - објаснување на основните одредби за пресметување на превознина на разни видови пратки и различни начини на превоз; - решавање примери за пресметување на превознина, додаток на превознина и надоместоци за споредни услуги без примена на сложен математички апарат за пресметување; - презентирање преку примери пополнување на товарен лист.	Технологија на железнички транспорт (изб.) Практична настава

4.2. Наставни методи и активности на учење

Целите на наставниот предмет **технологија на железнички транспорт** се реализираат со примена на наставните форми: фронтална, групна и индивидуална. Како наставни методи може да се користат: демонстрација, дискусија, решавање на проблеми, активна демонстрација на ученици, учење преку сопствено откривање и др.

Активности на ученикот: црта, набљудува, споредува, прибележува, чита, открива, учи независно и работи домашни задачи.

Активностите на наставникот се: организира и раководи активна и индивидуална дејност кај учениците, објаснува, организира и води дискусија, дава инструкции, пишува на табла, демонстрира, ги оценува задачите, поставува прашања, регистрира, оценува и ги анализира резултатите.

4.3. Организација и реализација на наставата по предметот

Процесот на учење по предметот технологија на железнички транспорт треба да се изведува преку стручно – теоретска настава, да се создадат оптимални услови за индивидуализираната настава и работата во тимови како и проектни задачи и индивидуални домашни.

4.4. Наставни средства и помагала

За ефикасно реализирање на целите на наставниот предмет технологија на железнички транспорт се применуваат разни средства и помагала како: графоскоп, видеоснимки, слајдови, фотографии, компјутер, ЛЦД проектор и слично.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши перманентно, преку усно проверување на знаењата по секоја завршена тематска целина. Исто така, на крајот од полугодieto и наставната година се проверуваат постигањата на учениците преку изготвени тестови на знаења од тематските целини реализирани во текот на полугодieto и наставната година. Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на наставната програма, се постапува согласно на законската регулатива за средно образование.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **технологија на железнички транспорт** треба да ги поседува следните педагошки, персонални и професионални карактеристики: да е психофизички здрав, да владее со литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да е комуникативен и отворен за соработка, да е соодветно професионално образован, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа и да напредува во неа, да е добар организатор, да е креативен и способен за примена на иновации во образовната технологија.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот **технологија на железнички транспорт** ја реализираат кадри со завршени студии по:

- **железнички сообраќај и транспорт;**

со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6. 3. Стандард за простор

За успешно реализирање на целите на наставниот предмет технологија на железнички транспорт наставата се реализира во специјализирани училници или кабинет за сообраќај, соодветно опремен со наставни средства и помагала, според нормативите за простор и опрема, во претпријатија чија основна или споредна дејност е проблематиката на железничкиот сообраќај и транспорт.

7.ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2007 година

7.2. Состав на работната група:

1. Ридван Зекири,	дипл. маш. инж.,	раководител, советник,	Министерство за образование и наука
2. м-р Гордан Стојик,	дипл. сооб. инж.,		наставник во СУГС „Владо Тасевски“- Скопје
3. Азра Тутик,	дипл. сооб. инж.,		наставник во СУГС „Владо Тасевски“- Скопје
4. Николче Николоски,	дипл. сооб. инж.,		Македонски железници- Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2007 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по технологија на железнички транспорт ја одобри министерот за образование и наука со решение бр. 11-4398/1 од 12.06.2007 година.